View the original article

ПОЛІТИКА

У ЄС ледь не пересварились через «асоційоване членство» Канади: подробиці саміту Канада-ЄС

Олена Абрамович

30 жовтня 2026, 15:10

Спеціальний посланник Європейської комісії у відносинах між ЄС і Канадою Йост Корте, голова Європейської ради Антоніу Кошта, прем'єр-міністр Марк Карні та президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн на саміті Канада–ЄС у Монреалі, 29 жовтня 2026 року.

Слухати 9 хв.

Останні кілька тижнів у Брюсселі чи не всі розмови журналістів щодо саміту Канада-ЄС крутилися навколо терміну «асоційоване членство», який, як висловився на брифінгу Єврокомісії журналіст Euronews, голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн «скопіпастила» у німецького канцлера Фрідріха Мерца.

Ще пів року тому Мерц запропонував надати статус «асоційованого членства» Україні – як проміжний етап на шляху до повноправного вступу в ЄС. Київ відкинув цю пропозицію, назвавши це неповноправним членством. А Канада, хоч і хотіла його, швидше за все, не отримає.

На саміт Канада-ЄС, що відбувається у Монреалі 29-30 жовтня, з Брюсселя вирушили не лише президентка Єврокомісії **Урсула фон дер Ляєн** та президент Європейської ради **Антоніу Кошта**, а й ціла делегація європейських комісарів – близько десятка разом главою дипломатії ЄС **Каєю Каллас**.

Це доволі унікальна кількість представників як для двостороннього саміту, адже досі на такі події вирушали лише очільники інституцій.

Та й сам саміт став винятковим. Бо раніше саміти Канада-ЄС відбувались раз на два роки, і наступний був запланований через рік.

Зібратися раніше і зафіксувати новий, ближчий рівень відносин Канада та ЄС вирішили через торговельні суперечки зі США.

Бізнес-форум на полях саміту ЄС-Канада, 29 жовтня 2026 року, Монреаль, Канада

Та натомість саміт затьмарила суперечка в ЄС щодо статусу «асоційованого члена» Канади. Принаймні з таким заголовком вийшла газета Financial Times у день початку саміту. Згадали про це й низка інших ЗМІ.

Із чого все почалось?

Про те, що Канада стане першим «асоційованим членом» ЄС, президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн оголосила 16 вересня у своєму щорічному посланні перед Європарламентом.

Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн, 16 вересня 2026 року

Для низки європейських дипломатів таке формулювання стало сюрпризом.

Зазвичай вважається, що президентка Єврокомісії, як і будь-який інший чиновник ЄС, має представляти інтереси країн-членів Євросоюзу. Тож будь-яка нова ініціатива має бути попередньо обговорена з ними, принаймні з найбільшими державами, як-от Німеччина, Франція, Італія.

Ідея з «асоційованим членством» для Канади дуже не сподобалась Німеччині, яка пропонувала однойменний формат для України у травні 2026 року.

Тут варто розуміти, що ні «асоційоване членство» для України, ні для Канади не має конкретних визначень. Тобто це усе лише ідеї, наповнення яких країни-члени мали б спільно узгодити.

І в той час як Київ навідріз відмовився від пропозиції, яку охрестили «другосортним» чи «недо» членством у ЄС, Оттава була б рада стати «асоційованим членом», але цього їй низка столиць не готова запропонувати.

Що не так з «асоційованим членством»?

Різниця між ідеями «асоційованого членства» для України та Канади принципова, тож закріплення цього статусу за Канадою назавжди б поховало можливість такого формату для України.

Україні канцлер Мерц такий статус пропонував як проміжний етап на шляху до повноправного членства в ЄС. Він передбачав би участь у роботі європейських інституцій, зокрема в самітах і міністерських зустрічах, але без права голосу. Київ побоювався, що цей тимчасовий статус може перетворитися на постійну заміну повноправному членству.

Для Канади ж «асоційоване членство» від початку пропонували як формат, який ніколи не розвинеться у повноцінне членство. Бо, на відміну від України, Канада не розташована на Європейському континенті і за чинними правилами не може вступити до ЄС.

Прем'єр-міністр Канади Марк Карні слухає президента Європейської ради Антоніу Кошта на круглому столі з лідерами бізнесу під час саміту Канада-ЄС у Монреалі 29 жовтня 2026 року

Натомість із Оттавою мова йшла про максимально тісну співпрацю – від торгівлі, оборони та енергетики до участі в європейських програмах і взаємодії між урядами та парламентами.

Деякі дипломати називали це «членством без статусу члена». І це, як пояснила FT, створювало проблеми й у відносинах з іншими країнами.

Наприклад, Норвегія, яка не є членом ЄС, за доступ до європейського ринку десятиліттями робить фінансові внески до ЄС.

Більше того, не всі європейські держави готові надати доступ Канаді до свого ринку у разі «асоційованого членства».

Десять країн, серед яких Франція та Італія, досі не ратифікували угоду про вільну торгівлю між Канадою та ЄС (CETA) від 2017 року. Бо не хочуть знижувати мита на сільськогосподарські товари. А ще, наприклад, канадські виробники яловичини використовують гормони росту, заборонені правилами Євросоюзу.

Тобто наростити експорт до ЄС і зменшити залежність від США (туди зараз йде 70% експорту Канади) Оттаві все одно буде складно.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Що дасть асоційоване членство Канади в ЄС? Зокрема й Україні

Назва не має значення?

В останні дні перед самітом дипломати з країн-членів ЄС та Канади, як це традиційно відбувається перед такими подіями, узгоджували підсумкову декларацію.

Німеччина висунула ідею називати нові відносини Брюсселя з Оттавою «Альянсом майбутнього». Формулювання «асоційоване членство» з останньої чернетки підсумкової декларації вилучили.

Та все ж президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн від своєї ідеї не відступила й під час виступів в Канаді продовжила вживати термін «асоційоване членство».

Вжили побіжно його і канадський прем'єр **Марк Карні**, а атож президент Європейської ради Антоніу Кошта, який потім пожартував, що остаточне визначення «ще може бути переглянуте».

Президент Європейської ради Антоніу Кошта виступає на урочистому обіді перед початком саміту Канада-ЄС у Монреалі, 29 жовтня 2026 року

Водночас німецьке формулювання «Альянс майбутнього» вони також використовували.

Фон дер Ляєн пояснила: це вже буде ширша платформа, відкрита також для інших партнерів.

«На двосторонньому рівні ми вивчаємо ідею асоційованого членства. Це означає, наприклад, узгодження наших політик, програм і систем врядування, а також розвиток багатьох інших напрямів співпраці. Але, як ви вже сказали, йдеться також про створення «Альянсу майбутнього». Це ширша концепція. І її ядром, якщо можна так висловитися, є Європейський Союз і Канада. Звичайно, до неї можуть приєднуватися й інші партнери-однодумці, яким ми довіряємо», – заявила вона в Оттаві 29 жовтня.

Спілкуючись з пресою, канадський прем'єр на запитання про розбіжності навколо термінології, попросив вгамуватись: «Цей новий альянс – не маркетингова кампанія. Назва не має значення».

То що отримає Канада?

Якщо зосередитися над змістом, то зближення Канади та ЄС може мати низку переваг для Брюсселя.

Для ЄС Канада цікава насамперед своїми запасами критично важливої сировини та газу.

Євросоюз давно прагне зменшити свою залежність від Китаю, і Канада може допомогти, адже має великі поклади літію, нікелю, кобальту, графіту та інших мінералів, необхідних для виготовлення акумуляторів, електромобілів, електроніки та оборонної продукції.

На саміті укладають угоду між Європейським інвестиційним банком і Канадою, яка дозволить ЄС фінансувати канадські проєкти з видобутку критично важливих мінералів.

Прем'єр-міністр Канади Марк Карні разом із президентом Європейської ради Антоніо Коштою та президентом Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн під час круглого столу з лідерами бізнесу під час саміту Канада-ЄС у Монреалі, Канада, 29 жовтня 2026 року

Також ЄС хотів би купувати канадський газ, але значні поставки – поки далека перспектива.

Зараз Оттава експортує газ переважно трубопроводами до США. А великий термінал для його скраплення та транспортування морем відкрили лише торік, ще й на узбережжі на іншому кінці материка – для експорту переважно в Азію.

Тож зараз домовляються лише про спільне дослідження, які обсяги газу Канада могла б постачати до ЄС, яка інфраструктура для цього потрібна та чи будуть такі поставки економічно вигідними.

Також домовляються про спрощення цифрової торгівлі, співпрацю у сфері супутникового зв'язку та оборонних закупівель.

У Брюсселі, крім того, розраховують більше долучити Канаду до підтримки України за рахунок зближення з ЄС. Зокрема, в Єврокомісії хочуть, щоб Канада покривала частину відсоткових витрат за 90-мільярдним кредитом Україні, які оцінюють приблизно у 3 мільярди євро на рік.

Що ж стосується спірного питання – як називатиметься новий формат відносин і що саме включатиме, то його вирішення перенесли ще на рік. Остаточно узгодити, що саме означатиме «дедалі тісніша асоціація» Канади з ЄС, мають до наступного саміту у 2027 році.

Робитимуть у Брюсселі це обережно, щоб не спровокувати конфлікт зі США. Адже президент США **Дональд Трамп** одразу попередив: якщо «асоційоване членство» Канади в ЄС стане ворожим кроком, то він запровадить проти Європи «дуже високі мита».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Що дасть асоційоване членство Канади в ЄС? Зокрема й Україні

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Канада зближується з ЄС «не проти когось» – Єврокомісія

Олена Абрамович

Міжнародна оглядачка, кореспондентка Радіо Свобода та створеної Радіо Свобода мережі «Настоящее время». Теми: політика, заходи Євросоюзу та НАТО, життя українців у Бельгії, культура та кіно.

Україна | Світ | Політика | Важливе на Свободі | Війна

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.